

ชายแดนเพื่อรับฟังรายงานสถานการณ์จริงในพื้นที่ชายแดนระหว่างกัมพูชาและไทย และระบุว่ากัมพูชายึดมั่นในการแก้ไขปัญหาพรมแดนอย่างสันติผ่านกลไกทางเทคนิคและกฎหมายระหว่างประเทศเป็นพื้นฐานหลัก สุน มาเนต กล่าวต่อไปว่าในกรณีดังกล่าว เขาได้ให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการจัดการเขตแดนร่วมระหว่างกัมพูชา-ไทย (JBC) ว่าให้มีการจัดประชุมร่วมคณะกรรมการเจปซีกับฝ่ายไทยทันที เพื่อดำเนินการสำรวจ กำหนดแนวเขต และติดตั้งเครื่องหมายพรมแดนระหว่างสองประเทศ พร้อมกับรวบรวมกรณีพิพาทในพื้นที่ปราสาทตาเมือนธม (Ta Moan Thom), ตาเมือนโต๊ด (Ta Moan Toch), ปราสาทตาควาย (Ta Kro Bei temples) และพื้นที่มอมเบย (Mombai area) ที่จะนำขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ บรรจุในวาระการประชุมของเจปซีด้วย

"เนื่องจากข้อเท็จจริงเมื่อเร็ว ๆ นี้ ความตึงเครียดได้ยกระดับขึ้นในพื้นที่มอมเบย ตาเมือนธม และตาเมือนโต๊ด สืบเนื่องจากการปลุกระดมอย่างต่อเนื่องของกลุ่มสุดโต่งกลุ่มเล็ก ๆ เติบโตเชื้อไฟให้กับขบวนการเคลื่อนไหวชาตินิยม ในทั้งสองประเทศที่อาจนำไปสู่การเผชิญหน้าครั้งใหม่ในอนาคต ผมหวังว่าทั้งสองฝ่ายจะสามารถทำงานร่วมกันได้ เพื่อบรรลุการแก้ปัญหาขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับพื้นที่พิพาทที่มีความอ่อนไหว รวมถึงการดำเนินการสำรวจ กำหนดแนวเขต และติดตั้งเครื่องหมายพรมแดนในพื้นที่ที่ยังไม่ได้กำหนดเขตแดนอย่างสันติ โดยอ้างอิงจากเหตุผลทางเทคนิค และกฎหมายระหว่างประเทศ" ข้อความบนเฟซบุ๊กของ สุน มาเนต ระบุ

ฝ่ายไทยมีปฏิกิริยาอย่างไร

ท่าทีของฝ่ายไทยมีความเคลื่อนไหวมาจากกองทัพบกตั้งแต่ช่วงสายที่ผ่านมา โดย พล.ต. วินัย สุวาริ โฆษกกองทัพบก กล่าวถึงการแก้ไขปัญหาชายแดนไทย-กัมพูชา ช่อบก จ.อุบลราชธานี ภายหลังนายสุน มาเนต นายก ๗ กัมพูชา เตรียมให้ที่ประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วมเจปซีไทย-กัมพูชา ที่จะมีขึ้นกลางเดือน มิ.ย. เสนอนำขึ้นศาลโลกว่า ยังเป็นคนละเรื่องกับปัญหาปัจจุบัน

พล.ต.วินัย ระบุว่าปัจจุบันคือการทำอะไรที่จะอยู่ร่วมกันในพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนที่ยังไม่ชี้ชัดว่าควรเป็นพื้นที่ของใครในขั้นตอนแรก ทั้งสองฝ่ายจึงถอยห่างจากจุดปะทะ และให้คณะกรรมการร่วมไทย-กัมพูชาหรือเจปซีมาดูในเป็นเรื่องปักปันเขตแดน หรือกฎหมาย ข้อตกลง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง "เพราะข้อตกลงที่ พล.อ.พนา แคล้วปลอดทุกข์ ผู้บัญชาการทหารบก ไปพูดคุยกับ ผบ.ทบ.กัมพูชา มีเห็นตรงกัน 3 ประเด็นคือ การถอยกำลังออกจากพื้นที่จุดปะทะ และใช้กลไกเจปซีมาร่วมแก้ปัญหาเรื่องเขตแดน เรื่องสนธิสัญญา และข้อปฏิบัติตามเอ็มโอยูทีจะระมัดระวังดูแลกำลังพลพยายามไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก" โฆษก ทบ. กล่าวต่อด้วยว่ากติกาก่อนหน้านี้ เส้นที่มีอยู่แล้วของ 2 ประเทศไม่ได้ทับกัน เช่น พื้นที่ที่มีการขุดคุ้ยเป็นพื้นที่อยู่ระหว่างจัดทำเขตแดน ซึ่งตามกติกาที่ใช้ร่วมกันมาอยู่ได้ตลอด ไม่ให้มีการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศ ต้องไม่มีการวางกำลังทหาร วางปืนหันหน้ามาฝ่ายไทย จึงต้องมาร่วมกันรักษากติกาข้อตกลงที่ให้ไว้ต่อกันให้ได้ก่อนที่จะไปใช้กลไกอื่น ๆ

ส่วนความเห็นจากรัฐบาล สื่อหลายสำนักรายงานตรงกันว่า รัฐบาลขอให้กองทัพอย่าเพิ่งดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการปิดด่านชายแดนไทย-กัมพูชาตลอดแนวทั้ง 5 จุด ซึ่งในเวลาต่อมา นายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรี และ รมว.กลาโหม โพสต์ข้อความบนเฟซบุ๊กชี้แจงกรณีความเข้าใจผิดเรื่องการปิดชายแดน โดยยืนยันว่า เขาและกองทัพ หารือร่วมกันหลายครั้ง และเห็นตรงกันว่าสถานการณ์ปัจจุบันทั้งสองประเทศพยายามหาทางออก จึงกำหนดขอบเขตในการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และพยายามลดเงื่อนไขไม่ให้ความขัดแย้งขยายตัว

"สำหรับเรื่องการปิดชายแดนขณะนี้รัฐบาลเห็นว่า ท่าทีและการแสดงออกของทั้งสองประเทศ ยังเป็นการแสดงออกที่สามารถลดระดับความรุนแรงได้ เพราะการปิดด่านชายแดนแม้ไม่ใช่เรื่องการสู้รบทางตรง แต่ก็มักจะเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ที่จะกระทบกับวิถีชีวิตประชาชน ทำให้สถานการณ์ยากต่อการคลี่คลาย"

ส่วน น.ส.แพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พบการเคลื่อนไหวทางโซเชียลมีเดีย โดยนายภาณุ ได้แชร์โพสต์ของบัญชีอินสตาแกรมพรรคเพื่อไทย ผ่านทางสตอรี่อินสตาแกรม "ingshin21" เป็นโพสต์ที่ระบุว่า "นายมาริช เสงี่ยมพงษ์ รมว.ต่างประเทศ ยืนยันว่า ไทย-กัมพูชา มุ่งแก้ปัญหาแนวชายแดนอย่างสันติ ไม่ให้กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยใช้ 3 กลไกหลักคือ การเจรจากับกัมพูชา หากถก JBC เร็วที่สุด ดูแลอ่อนคลายความตึงเครียดรอบชายแดน และการยึดหลักกฎหมายสากลในทุกขั้นตอน ดังนั้น ตอนนี้จึงต้องเตรียมประชุม JBC โดยเร็วที่สุด และขอความร่วมมือสื่อระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อไม่ให้สถานการณ์บานปลาย"

ย้อนรอยกรณีปราสาทพระวิหารในศาลโลก

จากเอกสารที่ชื่อว่า "ข้อมูลที่ประชาชนไทยควรทราบเกี่ยวกับกรณีปราสาทพระวิหารและการเจรจาเขตแดนไทย-กัมพูชา" จากกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เมื่อเดือน ธ.ค. 2554 ได้ให้รายละเอียดที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการทางกฎหมายระหว่างประเทศกรณีปราสาทพระวิหารที่มีการพิจารณาของศาลโลก ซึ่งไล่เรียงตามไทม์ไลน์ได้ ดังนี้

ปี 2502 กัมพูชายื่นคำขอต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศให้วินิจฉัยเขตแดนไทย-กัมพูชา 2 ประเด็น ได้แก่ 1. อธิปไตยแห่งดินแดนเหนือปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา และ 2. ให้ไทยถอนกำลังทหารออกจากบริเวณปราสาทพระวิหาร

ต่อมาในปี 2505 กัมพูชาขอให้ศาลโลกวินิจฉัยเพิ่มเติม อีก 3 ประเด็น คือ ขอให้ตัดสินชี้ขาดเขตแดนไทย-กัมพูชา, พิจารณาสถานะของแผนที่มาตราส่วน 1 : 200,000 ระวังดงรัก ให้มีผลผูกพันไทย และขอให้รัฐบาลไทยส่งคืน สิ่งประดิษฐกรรม แผ่นศิลา ส่วนสลักหักพังของสิ่งก่อสร้างโบราณสถาน รูปหินทราย และเครื่องปั้นดินเผาโบราณ ซึ่งได้ถูกโยกย้ายไปจากปราสาทพระวิหารโดยเจ้าหน้าที่ไทย นับแต่ ค.ศ.1954 ให้แก่รัฐบาลกัมพูชา

ทั้งนี้ เอกสารของ กต. ระบุช่วงหนึ่งว่า ในคำพิพากษาคดีปราสาทพระวิหาร ปี 2505 ศาลฯ ระบุว่าจะไม่ตัดสินว่า เส้นเขตแดนไทย - กัมพูชา บริเวณปราสาทพระวิหารเป็นไปตามแผนที่มาตราส่วน 1 : 200,000 ระวัง

ดงรักหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ศาลฯ จำเป็นต้องทราบว่า เส้นเขตแดนไทย - กัมพูชา อยู่ที่ใดในบริเวณปราสาทพระวิหาร เพื่อใช้เป็นเหตุผลที่จะตัดสินว่าปราสาทพระวิหารอยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศใด พร้อมอธิบายความด้วยว่าคำตัดสินของศาลโลก ฯ อ้างเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า ไทยได้ยอมรับแผนที่ดังกล่าว โดยไม่ได้ตัดสินเกี่ยวกับเส้นเขตแดนหรือสถานะของแผนที่ระวางดงรัก

6 ก.ค. 2505 ดร.ถนัด คอมันตร์ รมว.ต่างประเทศของไทยในขณะนั้น ได้มีหนังสือถึงรักษาการเลขาธิการสหประชาชาติว่า รัฐบาลไทยได้ออกแถลงการณ์เมื่อ 3 ก.ค. 2505 ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษา แต่ในฐานะประเทศสมาชิกยูเอ็น ไทยจะปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากคำพิพากษา มติ ครม. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 10 ก.ค. 2505 ให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาด้วยการคืนเฉพาะตัวปราสาท โดยรัฐบาลไทยขณะนั้นและในเวลาต่อมาถือถือว่าคำพิพากษานี้มิได้ชี้ขาดในเรื่องแนวเส้นเขตแดนในบริเวณดังกล่าว

ปี 2540 จัดตั้งคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมไทย - กัมพูชา (Joint Boundary Commission - JBC) เพื่อเป็นกลไกหลักในการเจรจาและการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา

ปี 2543 เกิด MOU 2543 เป็น บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก กำหนดพื้นฐานทางกฎหมายว่าการเจรจาเขตแดนไทย-กัมพูชา จะใช้เอกสารใดในการเจรจา แต่ไม่ได้หมายความว่า อีกฝ่ายยอมรับว่าเอกสารดังกล่าวผูกพันตนเองแล้วแต่อย่างไร

ปี 2550 กัมพูชายื่นจดทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกฝ่ายเดียว ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนประมาณ 4.6 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากกัมพูชาต้องกำหนดพื้นที่กันชนโดยรอบปราสาท กระทรวงการต่างประเทศของไทยระบุว่า "กัมพูชาได้

อ้างเส้นเขตแดนตามแผนที่มาตราส่วน 1 : 200,000 โดยถ่ายทอดเส้นตามที่กัมพูชาเข้าใจเอาเอง และไม่ตรงกับเส้นที่กัมพูชาอ้างในคดีเดิม ปี 2505 ดังนั้นเรื่อง "พื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อน 4.6 ตารางกิโลเมตร จึงเป็นปัญหาเขตแดนที่เกิดขึ้นใหม่"

- 18 มิ.ย. 2551 นายพดล ปัทมะ ในฐานะ รมว.ต่างประเทศ ได้ลงนามคำแถลงการณ์ร่วมกับฝ่ายกัมพูชาและยูเนสโก ในขณะเดียวกันพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ได้ชุมนุมขับไล่เขาออกจากตำแหน่ง

- 28 มิ.ย. 2551 ศาลปกครองกลาง มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ให้กระทรวงการต่างประเทศและ ครม. ยุติการดำเนินการตามมติ ครม. ที่รับรองการออกแถลงการณ์ร่วมไทยกัมพูชาสนับสนุนให้กัมพูชาจดทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

- 8 ก.ค. 2551 องค์การยูเนสโกประกาศขึ้นทะเบียนตามคำขอของกัมพูชาให้ตัวปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ที่นครควิเบก ประเทศแคนาดา

เอกสารของ กต. ระบุว่า ภายหลังจากกัมพูชานำปราสาทพระวิหารไปขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ในเดือน ก.ค. 2551 ได้เกิดความตึงเครียดบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณปราสาทพระวิหารมาเป็นลำดับ จนในที่สุดได้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชาหลายครั้ง ได้แก่

- บริเวณเขาพระวิหาร ด้านภูมูมะเขือ อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ (ทางด้านตะวันตกของปราสาทพระวิหาร) ในเดือน ต.ค. 2551, เม.ย. 2552, ก.พ. 2554

- บริเวณพื้นที่กลุ่มปราสาทตาเมือนธม และปราสาทตาควาย จ.สุรินทร์ ซึ่งห่างจากปราสาทพระวิหาร ประมาณ 140 กิโลเมตร ในเดือน เม.ย.- พ.ค. 2554

ปี 2554 กัมพูชายื่นคำขอให้ศาลโลกตีความคำพิพากษาในคดีปราสาทพระวิหารที่ศาลโลกได้ตัดสินไปแล้ว เมื่อปี 2505

28 เม.ย. 2554 กัมพูชาได้ยื่นคำขอตั้งกล่าวหาว่าไทยมีพันธกรณีที่ต้องเคารพบูรณภาพแห่งดินแดนของ กัมพูชา ดินแดนส่วนดังกล่าวถูกกำหนดขอบเขตในบริเวณปราสาทพระวิหารและพื้นที่ใกล้เคียงโดยเส้นที่ปรากฏ บนแผนที่ภาคผนวก 1 หรือแผนที่มาตราส่วน 1 : 200,000 ที่กัมพูชาใช้แนบคำฟ้องของกัมพูชาในคดีปราสาทพระวิหารเมื่อปี 2505 ซึ่งฝ่ายไทยมองว่ามีการขีดเส้นเขตแดนล้ำเข้ามาในฝั่งไทย กัมพูชายังขอให้ศาลโลกออกมาตรการชั่วคราว ได้แก่ ขอให้ไทยถอนกำลังทั้งหมดจากส่วนต่าง ๆ ของดินแดนกัมพูชาในพื้นที่ปราสาทพระวิหารทันทีโดยไม่มีเงื่อนไข ห้ามไทยมีกิจกรรมทางทหารใด ๆ ในพื้นที่ปราสาทพระวิหาร เป็นต้น

18 ก.ค. 2554 ศาลโลกมีคำสั่งมาตรการชั่วคราว โดยให้ไทยและกัมพูชาถอนทหารออกจากเขตปลอดทหารชั่วคราว (Provisional Demilitarized Zone - PDZ) ที่ศาลฯ กำหนด และงดเว้นการดำเนินกิจกรรมที่ใช้อาวุธไปยังพื้นที่ดังกล่าว และไม่ให้ไทยขัดขวางการเข้าออกปราสาทพระวิหารโดยเสรีของกัมพูชา หรือการส่งเครื่องอุปโภคบริโภคไปยังบุคลากรที่ไม่ใช่ทหารของกัมพูชาที่อยู่ในปราสาทพระวิหาร

เดือน พ.ย. 2556 ศาลชี้ขาดเป็นเอกฉันท์โดยอาศัยการตีความคำพิพากษาเมื่อปี 2505 ที่ตัดสินไว้ว่า กัมพูชามีอธิปไตยเหนือดินแดนทั้งหมดของยอดเขาพระวิหาร และพื้นที่บริเวณปราสาทที่ไทยต้องถอนทหารนั้น คือ ยอดเขาพระวิหาร

นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ในขณะนั้น บรรยายสรุปต่อสื่อมวลชนว่า ศาลโลกไม่รับพิจารณาข้อเรียกร้องของกัมพูชาเหนือพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร และไม่ได้ตัดสินว่าแผนที่มาตราส่วน 1 : 200,000 ผูกพันไทย ส่วนพื้นที่บริเวณใกล้เคียงปราสาท ศาลโลกเห็นว่าเป็นพื้นที่ขนาดเล็กซึ่งจำกัดอยู่เฉพาะบริเวณเขาพระวิหาร ไม่รวมถึงภูมูมะเขือ

พ.อ.สุเทพ ยั่งยืน

อจ.อก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.bbc.com/thai/articles/cy4kw59el3zo>

2. <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2862498>